

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК
2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«ОСНОВИ ФАСИЛІТАЦІЇ В ОСВІТІ»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма – Початкова освіта

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2
Заочна	1	2	8	4			138	150	2

30.08.2024
[Signature]

Тернопіль – 2024

Робочу програму склали: д.п.н., професор, професор кафедри освітології і педагогіки Володимир ЧАЙКА; к.пед.наук, доцент Оксана ПИСАРЧУК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 3 від 26 вересня 2024р.).

**В. о. завідувача кафедри,
д.пед.н., проф.**

Володимир ЧАЙКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 013 «Початкова освіта» (протокол № 2 від 26.09. 2024 р.).

**Голова групи забезпечення
спеціальності, к.пед.н., доц.,
доцент кафедри освітології і педагогіки**

Оксана ПИСАРЧУК

**Гарант освітньої програми,
канд.пед.н., доц., доцент кафедри
освітології і педагогіки**

Оксана ПИСАРЧУК

1. Опис дисципліни «Основи фасилітації в освіті»

Дисципліна – «Основи фасилітації в освіті»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 01 «Освіта/педагогіка»	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність: 013 «Початкова освіта» <i>Освітньо-професійна програма:</i> «Початкова освіта»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 2
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр	Лекції: Денна – 32 год Заочна – 8 год Практичні заняття: Денна – 14 год Заочна – 4 год
Загальна кількість годин – 150 год		Самостійна робота: Денна – 93 год Заочна – 78 год Індивідуальна робота - 5 год Тренінг – 6 год
Тижневих годин : – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на розвиток умінь ефективно організовувати та проводити фасилітаційні заняття, сприяти розвитку критичного мислення, творчості, комунікативних та соціальних навичок учнів, а також адаптувати фасилітаційні підходи до специфіки початкової та дошкільної освіти. Крім того, метою є підготовка педагогів до впровадження інноваційних освітніх технологій, забезпечення інклюзивності та індивідуалізації навчання, а також підвищення якості освітніх послуг відповідно до сучасних вимог суспільства.

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета навчальної дисципліни: Формування у майбутніх педагогів теоретичних знань та практичних навичок фасилітації освітнього процесу, спрямованих на ефективну організацію навчальної взаємодії, стимулювання активності та самостійності здобувачів освіти.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

- Надати студентам глибокі теоретичні знання про сутність, принципи та підходи фасилітації в освіті.
- Розвинути практичні навички планування, організації та проведення фасилітаційних занять з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей.
- Ознайомити з сучасними методиками та техніками фасилітації, що сприяють активному залученню здобувачів освіти в навчальний процес.
- Сприяти формуванню вмінь створювати інклюзивне та підтримуюче навчальне середовище.

- Розвинути компетентності у сфері комунікації, управління групою динамікою та вирішення конфліктів.
- Підготувати до використання фасилітаційних підходів у роботі з батьками та колегами з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного опанування дисципліни «Основи фасилітації в освіті» студентам необхідно мати базові знання з педагогіки та психології, розуміти вікові та індивідуальні особливості розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Важливим є досвід практичної педагогічної діяльності, вміння організувати навчальний процес та ефективно взаємодіяти з групою дітей. Студенти повинні володіти комунікативними навичками, вміти активно слухати, встановлювати позитивний контакт з учнями, колегами та батьками. Необхідні знання методик викладання, здатність адаптувати їх до потреб учнів, а також навички роботи в команді, вміння співпрацювати та вирішувати конфлікти. Базове володіння інформаційно-комунікаційними технологіями для підготовки матеріалів та проведення презентацій також є важливим.

2.4 Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-4. Здатність працювати автономно.

ЗК-5. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК-1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

СК-2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовою усно та письмово в професійній та науковій діяльності у сфері початкової освіти.

СК-3. Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси в організації освітнього та наукового процесів у сфері початкової освіти.

СК-4. Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

СК-5. Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.

СК-6. Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК-8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.

СК-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

СК-10. Здатність організувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі початкової освіти.

СК-12. Здатність до організації інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти.

2.5. Результати навчання

ПРН-1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, вміння/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН-3. Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу.

ПРН-4. Організувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців в стандартних, нестандартних та

невизначених умовах.

ПРН-5. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ПРН-6. Об'єктивно оцінювати результати діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.

ПРН-9. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

ПРН-10. Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

ПРН-12. Взаємодіяти з інформаційно-комунікаційним середовищем, яке передбачає активне знання способів обробки різноманітної інформації та володіння сучасними інформаційними технологіями для якісного виконання професійних задач, що стосуються початкової освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Вступ до фасилітації: концепції та значення в освіті

Поняття фасилітації як процесу полегшення навчання та взаємодії в освітньому середовищі. Історія розвитку фасилітаційного підходу та його місце в сучасній педагогіці. Роль фасилітатора як каталізатора групових процесів, стимулятора активної участі та співпраці. Значення фасилітації для розвитку критичного мислення, творчості та самостійності здобувачів освіти. Відмінність між традиційним викладанням і фасилітацією. Переваги фасилітаційного підходу в початковій та дошкільній освіті.

Тема 2. Психолого-педагогічні основи фасилітації

Психологічні теорії навчання та їх зв'язок з фасилітацією (конструктивізм, гуманістична психологія, теорія соціального навчання). Педагогічні принципи, що лежать в основі фасилітації: дитиноцентризм, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, інклюзивність. Розуміння вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті фасилітації. Роль мотивації, емоцій та соціальної взаємодії в процесі навчання. Значення рефлексії та метакогніції для розвитку самостійності учнів.

Тема 3. Роль та компетенції фасилітатора в освітньому процесі

Профіль сучасного фасилітатора: необхідні знання, уміння та особистісні якості. Комунікативні навички, емпатія, вміння слухати та ставити запитання. Здатність створювати безпечне та підтримуюче навчальне середовище. Управління груповою динамікою та вирішення конфліктів. Етичні аспекти діяльності фасилітатора. Постійне професійне розвиток та самовдосконалення як ключові складові ефективної фасилітації.

Тема 4. Методи та техніки фасилітації в освіті

Огляд основних методів фасилітації: мозковий штурм, світове кафе, метод шести капелюхів, фасилітаційні ігри та вправи. Техніки активного слухання та ефективного запитування. Використання візуальних засобів (фліпчарти, стикери, графічна фасилітація). Застосування технік модерації та медіації в освітньому процесі. Адаптація методів фасилітації до вікових особливостей дітей.

Тема 5. Планування та дизайн фасилітаційних занять

Етапи підготовки фасилітаційного заняття: визначення цілей, аналіз аудиторії, вибір методів та засобів. Структура фасилітаційного заняття: вступ, основна частина, завершення. Розробка сценаріїв та планів занять з урахуванням індивідуальних потреб учнів. Інтеграція фасилітаційних методик у навчальні програми. Оцінювання ресурсів та часу для проведення ефективних занять.

Тема 6. Фасилітація групової роботи та командної взаємодії

Принципи організації групової роботи з дітьми. Ролі учасників у груповій динаміці. Стимулювання співпраці, взаємодопомоги та взаємної підтримки серед учнів. Техніки формування команд та розподілу ролей. Подолання бар'єрів у спілкуванні та вирішення конфліктних ситуацій. Розвиток соціальних навичок та емоційного інтелекту через фасилітацію.

Тема 7. Фасилітація розвитку критичного мислення та творчості

Методи стимулювання критичного мислення: аналіз, синтез, оцінка інформації. Техніки розвитку творчих здібностей: асоціативне мислення, альтернативні рішення, інноваційні підходи. Використання відкритих запитань та проблемних ситуацій. Створення навчальних середовищ, що заохочують експерименти та дослідження. Роль фасилітатора у підтримці інтелектуального розвитку учнів.

Тема 8. Інклюзивна фасилітація: робота з різними групами дітей

Принципи інклюзивної освіти в контексті фасилітації. Адаптація фасилітаційних методик для дітей з особливими освітніми потребами. Створення доступного та підтримуючого середовища для всіх учнів. Врахування культурної, мовної та соціальної різноманітності в групі. Техніки подолання стереотипів та упереджень. Співпраця з батьками та спеціалістами для забезпечення ефективної інклюзії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 9. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у фасилітації

Роль ІКТ у сучасній фасилітації: інтерактивні дошки, онлайн-платформи, освітні додатки. Техніки проведення фасилітаційних занять у дистанційному та змішаному форматах. Використання мультимедійних засобів для візуалізації та стимулювання участі. Забезпечення кібербезпеки та цифрової грамотності учасників. Інтеграція цифрових технологій для підвищення ефективності фасилітації.

Тема 10. Оцінювання ефективності фасилітації та зворотний зв'язок

Методи оцінювання результатів фасилітаційних занять: якісні та кількісні підходи. Використання рефлексії як інструменту оцінки. Збір та аналіз зворотного зв'язку від учасників. Визначення критеріїв успішності фасилітації. Розробка планів удосконалення на основі отриманих даних. Самооцінка та професійне зростання фасилітатора.

Тема 11. Емоційний інтелект та його розвиток через фасилітацію

Поняття емоційного інтелекту та його значення в освіті. Техніки розвитку самосвідомості, саморегуляції, емпатії у дітей. Фасилітація як засіб підтримки емоційного благополуччя учнів. Вправи та ігри для розвитку соціально-емоційних навичок. Роль фасилітатора у створенні позитивного емоційного клімату в групі.

Тема 12. Фасилітація у роботі з батьками та громадськістю

Організація фасилітаційних зустрічей з батьками: збори, майстер-класи, воркшопи. Техніки ефективної комунікації та співпраці з родиними учнів. Залучення батьків до освітнього процесу через фасилітаційні підходи. Робота з громадськістю та соціальними інституціями для підтримки освітніх ініціатив. Розвиток партнерських відносин з метою покращення якості освіти.

Тема 13. Фасилітація в організації дослідницьких та інноваційних проєктів в освіті

Роль фасилітації у плануванні та реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів у закладах дошкільної та початкової освіти. Методи стимулювання дослідницької активності дітей через фасилітаційні підходи. Техніки організації проєктної діяльності з використанням фасилітації. Співпраця з батьками, колегами та соціальними інституціями в рамках реалізації освітніх проєктів. Розвиток у дітей навичок дослідження, критичного мислення та творчості. Оцінювання ефективності та впливу проєктів на освітній процес та індивідуальний розвиток дитини.

Тема 14. Етичні аспекти фасилітації в освіті

Етичні принципи та стандарти діяльності фасилітатора. Повага до особистості кожного учасника, конфіденційність, чесність. Вирішення етичних дилем у фасилітаційній практиці. Вплив власних цінностей та упереджень на фасилітаційний процес. Підтримка професійної етики та відповідальності в освітньому середовищі.

Тема 15. Інновації та тенденції розвитку фасилітації в освіті

Сучасні дослідження та нові підходи у сфері фасилітації. Впровадження інноваційних методик та технологій. Гейміфікація, дизайн-мислення, нейроосвіта як елементи фасилітації. Прогнозування

розвитку фасилітаційних практик у майбутньому. Роль фасилітації у реформуванні освітньої системи та підвищенні її якості.

Тема 16. Саморозвиток та професійне зростання фасилітатора

Стратегії та ресурси для постійного професійного розвитку. Рефлексивна практика, супервізія, наставництво. Участь у професійних спільнотах, конференціях, тренінгах. Управління стресом та запобігання професійному вигоранню. Баланс між особистим життям та професійною діяльністю. Розвиток лідерських якостей та впевненості у власних силах.

4. Структура залікового кредиту дисципліни

Тема	кількість годин											
	Усього		у тому числі							ІРС	Тренінг	Контр. заходи
			лекції		практичні заняття		самостійна робота					
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна				
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Вступ до фасилітації: концепції та значення в освіті	7	8	2	-	-	-	5	8			Опитування, есе, тести, розв'язання кейсів, практичних завдань	
Тема 2. Психолого-педагогічні основи фасилітації	8	9	2	1	1	-	5	8				
Тема 3. Роль та компетенції фасилітатора в освітньому процесі	9	9	2	1	1	-	6	8				
Тема 4. Методи та техніки фасилітації в освіті	9	14	2	2	1	2	6	10				
Тема 5. Планування та дизайн фасилітаційних занять	9	8	2	-	1	-	6	8				
Тема 6. Фасилітація групової роботи та командної взаємодії	9	10	2	-	1	-	6	10				
Тема 7. Фасилітація розвитку критичного мислення та творчості	8	10	2	-	-	-	6	10				
Тема 8. Інклюзивна фасилітація: робота з різними групами дітей	9	10	2	-	1	-	6	10				
Разом за змістовим модулем 1	68	78	16	4	6	2	46	72				
Змістовий модуль 2.												

Тема 9. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у фасилітації	8	8	2	-	1	-	5	8			
Тема 10. Оцінювання ефективності фасилітації та зворотний зв'язок	9	11	2	2	1	1	6	8			
Тема 11. Емоційний інтелект та його розвиток через фасилітацію	9	13	2	2	1	1	6	10			
Тема 12. Фасилітація у роботі з батьками та громадськістю	9	8	2	-	1	-	6	8			Опитування, есе, тести, розв'язання кейсів, практичних завдань
Тема 13. Фасилітація в організації дослідницьких та інноваційних проєктів в освіті	9	8	2	-	1	-	6	8			
Тема 14. Етичні аспекти фасилітації в освіті	9	8	2	-	1	-	6	8			
Тема 15. Інновації та тенденції розвитку фасилітації в освіті	9	8	2	-	1	-	6	8			
Тема 16. Саморозвиток та професійне зростання фасилітатора	9	8	2	-	1	-	6	8			
Разом за змістовим модулем 2	71	72	16	4	8	2	47	66			
Всього годин	150	150	32	8	14	4	93	138	5	6	

5. Тематика практичних занять

Метою практичних занять з дисципліни "Основи фасилітації в освіті" є формування у майбутніх педагогів практичних навичок та вмінь організовувати і проводити освітню діяльність із застосуванням фасилітаційних методів і технік. Заняття спрямовані на розвиток умінь стимулювати активну участь, співпрацю та самостійність здобувачів освіти, сприяти розвитку критичного мислення, творчості та комунікативних навичок у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Практичне заняття 1

Тема 1: Вступ до фасилітації: концепції та значення в освіті

Мета: Розглянути основні поняття фасилітації та її значення в сучасній освіті. Поглибити розуміння студентами ролі фасилітатора в освітньому процесі та відмінностей між традиційним викладанням і фасилітацією.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Фасилітація як важливий компонент сучасної освіти.
2. Переваги фасилітаційного підходу перевершують традиційні методи викладання.
3. Роль фасилітатора у стимулюванні активної участі та самостійності учнів.

4. Вплив фасилітації на розвиток критичного мислення та творчості здобувачів освіти.
-

Практичне заняття 2

Тема 2: Психолого-педагогічні основи фасилітації

Мета: Вивчити психологічні та педагогічні основи фасилітації. Зрозуміти зв'язок між теоріями навчання та фасилітаційним підходом, а також як враховувати вікові особливості дітей у фасилітації.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Психологічні теорії навчання як основа фасилітації.
 2. Принципи дитиноцентризму, їх реалізація у фасилітаційному підході.
 3. Мотивація та емоційна складова у процесі фасилітації.
 4. Врахування індивідуальних та вікових особливостей дітей при плануванні фасилітаційних занять.
-

Практичне заняття 3

Тема 3: Роль та компетенції фасилітатора в освітньому процесі

Мета: Ознайомитися з ключовими компетенціями фасилітатора та їх значенням у навчальному процесі. Розвинути розуміння особистісних якостей та професійних навичок, необхідних для ефективної фасилітації.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Основні компетенції фасилітатора для успішної роботи.
 2. Комунікативні навички та емпатія, що впливають на успішність фасилітації.
 3. Етичних принципів у діяльності фасилітатора.
 4. Створення безпечного та підтримуючого навчального середовища як ключове завдання фасилітатора.
-

Практичне заняття 4

Тема 4: Методи та техніки фасилітації в освіті

Мета: Ознайомитися з основними методами та техніками фасилітації. Навчитися застосовувати різні фасилітаційні прийоми в освітньому процесі.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Методи фасилітації.
 2. Техніки активного слухання та ефективного запитування.
 3. Візуальні засоби, їх роль у фасилітації.
 4. Адаптація фасилітаційних методів до вікових особливостей дітей.
-

Практичне заняття 5

Тема 5: Планування та дизайн фасилітаційних занять

Мета: Навчитися планувати та розробляти фасилітаційні заняття. Оволодіти навичками створення сценаріїв занять з урахуванням цілей та потреб учнів.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Планування фасилітаційного заняття.
 2. Визначення цілей та завдань під час підготовки заняття з фасилітації.
 3. Вибір методів та засобів фасилітації.
 4. Розробка сценарію заняття.
-

Практичне заняття 6

Тема 6: Фасилітація групової роботи та командної взаємодії

Мета: Розвинути навички організації групової роботи з використанням фасилітаційних методик. Зрозуміти принципи управління груповою динамікою та стимулювання співпраці.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Принципах організації ефективної групової роботи.
 2. Техніки подолання бар'єрів у спілкуванні.
 3. Вирішення конфліктних ситуацій в групі.
-

Практичне заняття 7

Тема 7: Фасилітація розвитку критичного мислення та творчості

Мета: Ознайомитися з методами стимулювання критичного мислення та творчих здібностей учнів через фасилітацію.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Техніки фасилітації, що сприяють розвитку критичного мислення.
 2. Стимулювання творчості та інноваційності у дітей як важливий аспект фасилітації.
 3. Відкриті запитання, їх роль у фасилітації мислення.
 4. Створення навчального середовища, що заохочує дослідження та експерименти як завдання фасилітатора.
-

Практичне заняття 8

Тема 8: Інклюзивна фасилітація: робота з різними групами дітей

Мета: Вивчити особливості фасилітації в інклюзивному освітньому середовищі. Навчитися адаптувати методики для дітей з особливими освітніми потребами.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Принципи інклюзивної освіти, що враховуються у фасилітації.
 2. Адаптація фасилітаційних методів для різних категорій дітей.
 3. Техніки забезпечення участі усіх учнів у освітньому процесі.
 4. Співпраця з батьками та спеціалістами.
-

Практичне заняття 9

Тема 9: Використання інформаційно-комунікаційних технологій у фасилітації

Мета: Ознайомитися з можливостями ІКТ у фасилітації освітнього процесу. Навчитися використовувати цифрові засоби для підвищення ефективності фасилітації.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Цифрові інструменти, що використовуються у фасилітації.
 2. Інтеграція ІКТ у фасилітаційні заняття з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку.
-

Практичне заняття 10

Тема 10: Оцінювання ефективності фасилітації та зворотний зв'язок

Мета: Вивчити методи оцінювання результатів фасилітації та значення зворотного зв'язку в освітньому процесі.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Критерії оцінювання ефективності фасилітаційних занять.
 2. Збір та аналіз зворотного зв'язку від учнів.
 3. Рефлексія заняття.
-

Практичне заняття 11

Тема 11: Емоційний інтелект та його розвиток через фасилітацію

Мета: Розглянути поняття емоційного інтелекту та способи його розвитку у дітей за допомогою фасилітації.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Емоційний інтелект у освіті.
 2. Вправи та техніки фасилітації, що сприяють розвитку емоційного інтелекту у дітей.
 3. Розвиток емоційного інтелекту у процесі фасилітації.
-

Практичне заняття 12

Тема 12: Фасилітація у роботі з батьками та громадськістю

Мета: Навчитися застосовувати фасилітаційні підходи у співпраці з батьками та громадськими організаціями для підвищення якості освіти.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Фасилітаційні зустрічі з батьками.
 2. Методи ефективної комунікації з батьками та громадськістю.
 3. Залучення батьків до освітнього процесу через фасилітацію.
-

Практичне заняття 13

Тема 13: Фасилітація в організації дослідницьких та інноваційних проєктів в освіті

Мета: Розглянути способи застосування фасилітації в плануванні та реалізації освітніх проєктів. Навчитися стимулювати дослідницьку активність дітей через фасилітаційні методи.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Фасилітація у реалізації інноваційних проєктів.
2. Організація проєктної діяльності з використанням фасилітації.
3. Методи стимулювання дослідницької активності дітей за допомогою фасилітації.

4. Оцінювання впливу проєктів на освітній процес та розвиток учнів.

Практичне заняття 14

Тема 14: Етичні аспекти фасилітації в освіті

Мета: Ознайомитися з етичними принципами фасилітації та навчитися вирішувати етичні дилеми в педагогічній практиці.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Етичних принципів у діяльності фасилітатора.
2. Уникнення впливу власних упереджень на фасилітаційний процес.
3. Етичні дилеми, що можуть виникати у фасилітації та потребують вирішення.
4. Підтримка професійної етики та відповідальності.

Практичне заняття 15

Тема 15: Інновації та тенденції розвитку фасилітації в освіті

Мета: Ознайомитися з сучасними інноваціями у фасилітації та перспективами її розвитку. Розглянути нові методики та технології, що впливають на фасилітаційні практики.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Сучасні інновації, що впливають на розвиток фасилітації.
2. Гейміфікація та дизайн-мислення, їх інтеграція у фасилітаційний підхід.
3. Перспективи розвитку фасилітації у майбутньому.

Практичне заняття 16

Тема 16: Саморозвиток та професійне зростання фасилітатора

Мета: Розглянути стратегії саморозвитку та професійного зростання фасилітатора. Визначити ресурси та можливості для підвищення кваліфікації та запобігання професійному вигоранню.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Стратегії для постійного професійного розвитку фасилітатора.
2. Рефлексія та самооцінка фасилітатора.

6. Самостійна робота.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Звдання виконує кожен здобувач шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату з презентацією згідно із рекомендованою тематикою поданою нижче згідно свого порядкового номеру в журналі. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Реферат виконується здобувачем самостійно при консультуванні викладачем. Оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Захист завдання шляхом усного звіту здобувача з підготовкою та оформлення презентації.

Ось основні вимоги до оформлення:

Загальні вимоги: **Обсяг:** 10 сторінок основного тексту (без урахування титульного аркуша, змісту, списку літератури та додатків). **Шрифт:** Times New Roman, розмір шрифту – 14. **Міжрядковий інтервал:** 1.5. **Поля:** Верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм. **Вирівнювання тексту:** По ширині. **Нумерація сторінок:** Зверху в правому куті, починаючи з другої сторінки (титульний лист не нумерується).

Структура реферату: Титульний аркуш (Назва закладу вищої освіти. Назва факультету та кафедри. Назва реферату. Прізвище, ім'я, по батькові автора. Науковий керівник. Місто і рік.). **Зміст**

(Включає назви розділів роботи з вказанням сторінок). **Вступ** (Обґрунтування актуальності теми, мета і завдання роботи, методи дослідження, структура реферату). **Основна частина** (Складається з кількох розділів, кожен з яких має чітку назву та структуру). **Теоретичний аналіз:** (Огляд наукових джерел, обґрунтування проблеми). **Аналіз досліджень:** (Може включати огляд практичних прикладів або даних, якщо це передбачено темою). **Висновки** (Короткий підсумок результатів дослідження, висновки щодо вирішення проблеми, рекомендації). **Список використаних джерел** (Оформлюється відповідно до стандартів (ДСТУ або міжнародні стилі – АРА, MLA тощо). Джерела подаються в алфавітному порядку). **Додатки** (за необхідності) (Таблиці, графіки, схеми, які є додатковими до тексту реферату).

Оформлення цитат і посилань: **Прямі цитати:** Обов'язково в лапках з посиланням на джерело. **Непрямі цитати (парафраз):** Обов'язково з посиланням на джерело. **Оформлення посилань:** В тексті через квадратні дужки або за допомогою підрядкових приміток, відповідно до обраного стандарту (наприклад, [1, с. 25] або (Автор, рік)).

Оформлення ілюстрацій, таблиць і схем: **Таблиці:** Нумеруються та мають заголовок зверху («Таблиця 1 – Назва»). **Ілюстрації (схеми, графіки):** Нумеруються та підписуються під зображенням («Рисунок 1 – Назва»). Ілюстрації та таблиці повинні бути згадані в тексті реферату.

№ з/п	Тематика рефератів
1	Аналіз сучасних досліджень з фасилітації в освіті
2	Техніки активного слухання в практиці фасилітації
3	Розвиток критичного мислення учнів через фасилітаційні методи
4	Фасилітація в інклюзивній освіті: методи та підходи
5	Використання візуальних фасилітаційних технік у освітньому процесі
6	Роль фасилітації у формуванні командної роботи серед учнів
7	Етичні аспекти фасилітації в освіті
8	Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у фасилітаційний процес
9	Фасилітація як засіб розвитку емоційного інтелекту у дітей
10	Організація фасилітаційних сесій для вирішення конфліктів у групі
11	Застосування гейміфікації у фасилітаційних практиках
12	Фасилітація у проєктній діяльності з дітьми
13	Фасилітація та розвиток навичок 4К (критичне мислення, креативність, комунікація, колаборація)
14	Роль фасилітації у формуванні екологічної свідомості дітей
15	Фасилітація в контексті соціально-емоційного навчання (SEL)

7. ТРЕНІНГ з дисципліни «Основи фасилітації в освіті» (8 год.)

Завдання для проведення тренінгу (на вибір студента):

Розробка та проведення цих завдань допоможуть здобувачам розвивати професійні навички майбутніх педагогів у сфері дошкільної освіти через практичне застосування методик ознайомлення дітей з природним довкіллям. Завдання спрямовані на формування вміння створювати та використовувати ефективні освітні матеріали, організовувати навчальні заходи, ігри та екскурсії, що сприятимуть всебічному розвитку дошкільників, формуванню у них екологічної свідомості, спостережливості, пізнавального інтересу та відповідального ставлення до природи.

Тема: Аналіз сучасних досліджень з фасилітації в освіті.

Завдання: Ознайомтеся з науковими статтями та публікаціями за останні 5 років, присвяченими фасилітації в освіті. Підготуйте аналітичний огляд, виділіть основні тенденції та перспективи розвитку фасилітаційних підходів у педагогіці.

Тема: Розробка фасилітаційного заняття з використанням методу "Світове кафе".

Завдання: Створіть план фасилітаційного заняття для дітей молодшого шкільного віку,

використовуючи метод "Світове кафе". Опишіть цілі, очікувані результати, підготовчі кроки та детальний сценарій проведення.

Тема: Розробка плану фасилітативної роботи з батьками.

Завдання: Створіть план проведення фасилітативної сесії з батьками на тему підтримки навчального процесу вдома. Включіть цілі, методи взаємодії та очікувані результати співпраці.

Тема: Використання візуальних фасилітаційних технік у освітньому процесі.

Завдання: Підготуйте набір візуальних матеріалів (фліпчарти, графіки, малюнки) для проведення фасилітативного заняття. Опишіть, як ці матеріали покращують розуміння та запам'ятовування інформації.

Тема: Організація фасилітативних сесій для вирішення конфліктів у групі.

Завдання: Створіть план фасилітативної сесії, метою якої є вирішення конфліктної ситуації між дітьми. Опишіть методи, які допоможуть учасникам знайти спільне рішення.

Тема: Розробка особистого професійного розвитку фасилітатора.

Завдання: Складіть індивідуальний план професійного розвитку, визначте цілі, ресурси та кроки для вдосконалення своїх фасилітаційних компетентностей.

Тема: Використання методу "Шість капелюхів мислення" у фасилітації.

Завдання: Розробіть сценарій заняття з використанням методу Едварда де Бона "Шість капелюхів мислення". Опишіть, як цей метод сприяє всебічному аналізу проблеми.

Тема: Створення методичного посібника з фасилітації для педагогів.

Завдання: Підготуйте методичні рекомендації або посібник для педагогів з використання фасилітаційних методів у роботі з дітьми. Включіть теоретичні аспекти та практичні поради.

8. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються: лекції; практичні заняття; індивідуальні заняття; виконання творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; виконання завдань з тренінгу.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «**Основи фасилітації в освіті**» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів;
- підсумковий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «**Основи фасилітації в освіті**» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль**	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних

занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

**** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи і складається з двох частин: 1) тестові завдання (10 тестів по 10 балів) та 2) теоретичне питання. Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.**

Критерії оцінювання знань слухачів

Оцінювання знань студентів під час вивчення курсу «Креативне мислення» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, виконання контрольних робіт, виконання індивідуальних самостійних робіт, складання екзамену тощо).

За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, слухачам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка «відмінно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

- дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;
- виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про особливості діяльності фінансових органів;
- логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;
- вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;
- володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;
- виявляє розуміння актуальних проблем, пов'язаних із діяльністю фінансових органів;
- демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних занять.

Оцінка «добре» виставляється у випадку, коли слухач:

- дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо);
- здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі з питань діяльності фінансових органів;
- загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни;
- виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «задовільно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

- достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними;
- орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни;
- переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни;
- не вміє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «незадовільно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

- навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно;
- не дає відповідей на поставлені запитання;
- не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни;
- не володіє необхідною термінологією.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

10.

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	✓ Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік введення в експлуатацію 2019 ✓ Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.)	1-10
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-10
3.	Фліпчарт	1-10

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Баєр О., Гура О., Чемодурова Ю., Шульга Л. Ставлення педагогів до фасилітації гри та реалізації ігрових методів навчання в системі дошкільної і початкової освіти. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». 2024. № 1(35). С. 461-475.
2. Вілкінсон М. Секрети фасилітації: SMART-посібник із результативної роботи в групі. Харків: Фабула, 2023. 512 с.
3. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / упор.: О. Г. Косенчук, І. М. Новик, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 240 с.
4. Квіст-Сьоренсен О., Баструп Л. Візуальна колаборація. Харків: Видавництво «Фабула», 2023. 300 с.
5. Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», 2016 URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
6. Методичний посібник із фасилітації ігрової взаємодії з дітьми дошкільного віку «Граємо разом» / О. Ю. Рома, О. Б. Гончаренко, Л. О. Жданюк та ін.; The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2023. 180 с.
7. Нуммі П. Проривні рішення. Методи фасилітації для ефективної групової роботи. К.: Наш Формат, 2023. 280 с.
8. Ранкові зустрічі у початковій школі: методичний посібник / The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2023. 140 с.
9. Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру. Біла книга / The LEGO Foundation. Данія/Київ, 2019. 43 с.
10. Фокша О.М. Педагогічні умови формування фасилітаційної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у професійній підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2019.